

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 80 0 P 105773 21 Rev
Banjaluka, 21.12.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija, Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja N.L., sin S., iz B., koga zastupa punomoćnik M.B., advokat iz B., protiv tužene Republike Srpske, koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, radi naknade štete, vrijednost predmeta spora: 23.400,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini, broj: 80 0 P 105773 20 Gž od 05.11.2020. godine, na sjednici održanoj dana 21.12.2021. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija se usvaja, ukida se presuda Okružnog suda u Bijeljini, broj: 80 0 P 105773 20 Gž od 05.11.2020. godine i predmet vraća istom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Bijeljini, broj: 80 0 P 105773 19 P od 21.10.2019. godine, odbijen je zahtjev tužitelja da se obaveže tužena da mu isplati iznos od 23.400,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka. Istom presudom obavezan je tužitelj da tuženoj nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.200,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Bijeljini, broj: 80 0 P 105773 20 Gž od 5.11.2020. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija dozvoli i usvoji, te osporena presuda preinači tako da se tužbeni zahtjev usvoji ili da se ta presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tužena, u odgovoru, predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Odredbom člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP), je propisano da revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 30.000,00 KM, a u privrednim sporovima 50.000,00 KM. Stavom 3. navedenog člana je rečeno, da i u slučajevima u kojima revizija nije dozvoljena prema novčanom cenzusu (kao u ovom slučaju), stranke mogu izjaviti reviziju ako odluka o sporu zavisi od rješenja nekog materijalnopravnog ili procesnopravnog pitanja važnog za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, s tim da su pod tačkama 1, 2. i 3. taksativno nabrojani

zakonski razlozi koji su od naročito značaja za izjavljivanje revizije. U slučaju kada se revizija poziva na razloge iz stava 3. ovog člana stranka treba jasno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg je podnijela reviziju, uz navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, te izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni (stav 4. člana 237. ZPP).

Tužitelj je, pozivom na odredbu člana 237. stav 3. i 4. ZPP, stavio prijedlog da se njegova revizija dozvoli, ističući da stav izražen u nižestepenim presudama nije podudaran sa stanovištem Vrhovnog suda Republike Srpske i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, o pravu na naknadu nematerijalne štete lica koje je bilo u pritvoru a kasnije pravosnažnom presudom oslobođeno optužbe ili je odbijena optužnica protiv njega.

Cijeneći da su se ostvarili uslovi iz člana 237. stav 3. tačka 2. ZPP, ovaj sud je reviziju dozvolio.

Revizija je osnovana.

Tužbom kojom je pokrenuo ovaj spor tužitelj traži naknadu nematerijalne štete uzrokovane pritvaranjem.

U toku raspravljanja pokazalo se nespornim da je Okružno javno tužilaštvo u B. podiglo optužnicu protiv tužitelja broj: ... dana 26.12.2005. godine, zbog krivičnog djela prevare iz člana 239. stav 3. Krivičnog zakonika Republike Srpske (u daljem tekstu: KZ RS) i krivičnog djela poslovne prevare iz člana 265. stav 2. istog Zakonika. Prije toga mu je, rješenjem Okružnog suda u Bijeljini broj: ... od 27.10.2005. godine, određen pritvor u trajanju od 2 mjeseca, u kojem je proveo 61 dan (od 27.10. do 27.12.2005. godine). Rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini broj: ... od 25.02.2016. godine izdata je naredba za raspisivanje međunarodne potjernice za tužiteljem, te je tužitelj lišen slobode 09.8.2017. godine u R.S. i određen mu ekstradicioni pritvor. Njegovo preuzimanje je izvršeno dana 13.04.2018. godine, kada je sproveden u pritvorsku jedinicu KPZ B.. Na zahtjev Okružnog javnog tužilaštva u Bijeljini broj: KT broj ... od 19.4.2018. godine Osnovni sud u Bijeljini je donio rješenje kojim mu je produžen pritvor sve do 20.9.2018. godine. S tim danom (20.9.2018. godine) pritvor je ukinut i tužitelj je pušten na slobodu. Pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Bijeljini broj: ... od 20.9.2018. godine odbijena je optužba za krivično djelo prevare iz člana 229. stav 3. KZ RS, te je tužitelj oslobođen od optužbe za krivično djelo poslovne prevare iz člana 230. stav 3. istog zakona. Nije sporno da je u pritvoru proveo ukupno 468 dana.

Nalazeći da je tužitelj svojim nedopuštenim postupcima, izbjegavanjem prijema optužnice i odsustvom sa adrese na kojoj je prijavljen u vremenskom periodu od 2005. godine do 2016. godine, uzrokovao lišenje slobode, pa mu je pritvor i određen upravo iz razloga jer se nije odazivao pozivima suda, nižestepeni sudovi su odbili tužbeni zahtjev, pozivom na odredbu člana 412. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br. 53/12).

Pobijana odluka nije zasnovana na zakonu.

Naknada štete zbog neosnovanog lišenja slobode u krivičnom postupku predstavlja poseban institut u odnosu na naknadu štete u građanskom pravu i zbog toga je posebno regulisana odredbama, naprijed spomenutog člana 412. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske, koji je bio na snazi u vrijeme kada je tužitelj drugi put bio pritvoren, kao i odredbama člana 429. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br. 50/03), koji je bio na snazi kada je tužitelj prvi put pritvoren (2005. godine). Specifičnost ovog instituta se ogleda, prije svega, u osnovu za naknadu štete. Sama činjenica da je uslijed neosnovanog lišenja slobode pričinjena šteta, povlači pravo na naknadu štete oštećenom licu,

bez obzira na to da li je organ koji je odlučivao o neosnovanom lišenju slobode bio svjestan da donosi pogrešnu odluku ili je imao najbolju namjeru da donese pravilnu i zakonitu odluku ili je donio odluku koja je u momentu donošenja bila osnovana, a kasnije se pokazalo da je neosnovana. U ovom slučaju ne mora postojati uzročna veza između nastale štete i nepravilnog ili nezakonitog rada državnog organa. Drugim riječima, bez značaja je da li je do neosnovanog lišenja slobode došlo nepravilnim ili nezakonitim radom sudije ili drugog službenog lica niti se to u postupku odlučivanja o naknadi štete utvrđuje. Obaveza tužene da naknadi ovu štetu proističe iz njene dužnosti da obezbijedi slobode i prava građana zajamčena Ustavom, jer pravo na naknadu štete nije pitanje krivičnog ili građanskog prava, već pitanje koje ulazi u red osnovnih prava čovjeka i ima svoj pravno - politički osnov u Ustavu.

Kao neopravdano određen pritvor se smatra onaj koji je bio određen u toku krivičnog postupka, a koji se završio pravosnažnim rješenjem o obustavi postupka ili pravosnažnom presudom kojom je okrivljeni oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena.

Naprijed navedeni stav nije izrazio samo Ustavni sud Bosne i Hercegovine (u odluci na koju se poziva revident) nego i ovaj sud u brojnim ranijim odlukama (broj: 118-0-Rev-07-000 976 od 12.02.2009. godine, broj: 80 0 P 010577 11 Rev od 24.10.2013. godine, broj: 89 0 P 011643 23 Rev od 11.3.2015. godine, broj: 71 0 P 028957 13 Rev od 01.10.2015. godine, broj: 71 0 P 069883 14 od 24.02.2016. godine i drugim)

Prema tome, u konkretnom slučaju, s obzirom na naprijed utvrđeno činjenično stanje i okolnosti konkretnog slučaja (da je tužitelj u dva navrata bio u pritvoru, da prvi put nije lišen slobode po raspisanoj potjernici, da je pritvor dugo trajao i da je konačno odbijena optužnica podignuta protiv njega, odnosno da je oslobođen od optužbe za krivično djelo koje mu je stavljeno na teret), ne postavlja se pitanje da li tužitelj ima pravo na naknadu tražene štete. Kod odmjeravanja njene visine, naravno, treba imati u vidu i odredbu člana 412. stav 3. Zakona o krivičnom postupku, koji je sada na snazi, odnosno člana 429. stav 3. Zakona o krivičnom postupku koji je bio na snazi u vrijeme kada je tužitelj prvi put pritvoren, koje propisuju da naknada štete ne pripada licu koje je svojim nedopuštenim postupcima prouzrokovalo lišenje slobode, što je uvijek faktičko pitanje, o kojem se odlučuje s obzirom na okolnosti svakog konkretnog slučaja.

Na sve ovo je tužitelj ukazivao i u žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude, ali ni drugostepeni sud nije dao dovoljan značaj ovim navodima.

Slijedom izloženog revizija tužitelja je, temeljem odredbe člana 237. stav 3. tačka 2. i člana 250. stav 2. ZPP, dozvoljena i usvojena, te je odlučeno kao u izreci.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će, imajući u vidu razloge navedene u ovom rješenju, pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava, ponovo odlučiti o žalbi tužitelja.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić